

Stap in jouw toekomst

Keuzebrochure voor 2 en 3 Mavo 2019-2020

Wie wil je zijn in de wereld van morgen?

Beste leerlingen, ouder(s) en verzorger(s)!

U leest nu in de keuzebrochure voor de overstapmomenten van leerjaar 2 naar leerjaar 3 en van leerjaar 3 naar leerjaar 4 op de TL (Mavo) op PCC Fabritius. Alle activiteiten die worden georganiseerd om de leerlingen voor te bereiden op onder andere deze keuzes, vallen onder de noemer LOB, wat staat voor Loopbaan Oriëntatie en Begeleiding. Deze brochure informeert u over hoe de begeleiding rond het maken van deze keuzes op PCC Fabritius is georganiseerd.

In de onderbouw zijn leerlingen voornamelijk bezig geweest met het verkennen van eigen interesses, hobby's en karaktereigenschappen. In de bovenbouw verschuift het accent meer naar het combineren van deze informatie naar de beroepspraktijk en vervolgonderwijs. Een spannend, interessant, maar vooral leuk proces!

Wij hopen uw nieuwsgierigheid op te wekken voor deze belangrijke fase in de ontwikkeling van uw zoon of dochter. U kent als ouder uw kind erg goed, voor ons als begeleiders bent u dan ook van onmisbaar belang om goede en passende begeleiding te verzorgen. Wij kunnen dit niet alleen!

In deze brochure treft u veel informatie aan, waaronder websites en verwijzingen naar mbo-instellingen.

We zijn ons ervan bewust dat dit veel informatie is. Daarom hebben we geprobeerd de informatie zoveel mogelijk te kaderen binnen leerjaar 2 voor de overstap naar leerjaar 3 en binnen leerjaar 3 voor de overstap naar het examenjaar in klas 4. De inhoudsopgave helpt u daarbij.

De informatie die gegeven wordt over de vakken is geschreven door verschillende vakdocenten.

Veel plezier bij het lezen! En mochten er vragen opkomen; stel ze gerust. We zijn u graag van dienst.

Met vriendelijke groet,

Martijn Adrichem, decaan bovenbouw & Stephanie Out, decaan onderbouw

Inhoudsopgave.

Inhoudsopgave	3
Kiezen	4
Domeinen in het mbo	5
Decanen binnen het PCC	5
Snuffelstage	5
Literatuur, websites	6
KIEZEN IN MAVO 2	7
KIEZEN IN MAVO 3	9
Informatie over de vakken, afkortingen	11
INFORMATIE OVER DE VIJF KEUZEVAKKEN IN 3 TL	12
Geschiedenis	12
Aardrijkskunde	12
Natuur- & Scheikunde 1	14
Duits	15
Frans	16
INFORMATIE OVER DE OVERIGE VAKKEN	18
Nederlands	18
Engels	18
Wiskunde	19
Natuur- & Scheikunde 2	19
Biologie	20
Economie	21
Tekenen (kunstvakken2)	22
CKV (Culturele en kunstzinnige vorming)	22
Maatschappijleer 1 & 2	23
Lichamelijke opvoeding 1	24
Lichamelijke opvoeding 2: Bewegen en sport als examenvak	25
ITTL	26
MOGELIJKHEDEN NA DE MAVO	26
HET DECANAAT IN 3 & 4 MAVO	27
Overzicht vakkencombinaties 4 havo	28

Kiezen

Binnen de Mavo moet er op twee momenten gekozen worden; een keer van klas 2 naar klas 3 en daarna nog een keer van klas 3 naar klas 4. Je kiest een profiel en daarbij 1 of 2 vakken. Je houdt hierbij rekening met de volgende elementen:

1) Welke mogelijkheden zijn er?

Om daarachter te komen, heb je informatie nodig; je vindt veel in deze brochure of je vraagt erom bij je mentor en decaan.

2) Wat wil jij zelf, wat zijn jouw persoonlijke voorkeuren?

Om die tweede vraag goed te kunnen beantwoorden, heb je wat zelfkennis nodig. Vijf vragen spelen daarbij steeds weer een rol:

1. Wat vind je leuk?

Je hebt vaak wel voorkeur voor bepaalde vakken of bepaalde beroepen en studies. “Het leuk vinden”, of “er zin in hebben” is bij je keuze erg belangrijk.

2. Wat kun je?

Waar ben je goed in en waarin niet? Bij schoolvakken kun je dat afmeten aan je cijfers, maar ook aan de hoeveelheid tijd die je aan een bepaald vak moet besteden.

3. Wat vind je belangrijk?

Deze vraag is misschien wel het moeilijkst te beantwoorden. Je kunt het belangrijk vinden om naast je studie nog tijd voor hobby's te hebben, je kunt het belangrijk vinden om een bepaald diploma te halen of je kunt het belangrijk vinden om later een goedbetaalde baan te hebben.

4. Wat durf je?

Ben je bereid door te zetten, ook als 't tegen zit? Ben jij iemand die bereid is het risico te nemen om een uitdaging aan te gaan, of speel je liever op veilig?

5. Wat vinden anderen ervan?

Hoe zien je ouders, vrienden, familieleden, leraren, mentor en andere mensen die belangrijk voor je zijn en je goed kennen, jou?

Alle vijf de vragen zijn even belangrijk, maar voor iedereen liggen de accenten anders. Verantwoord kiezen betekent dat je alle vragen serieus gaat bekijken.

Als je de bovenstaande vragen zo goed mogelijk hebt beantwoord, kun je beginnen met het oriënteren op een keuze binnen de mogelijkheden die het mbo biedt. Op de volgende pagina staat een overzicht van de diverse domeinen binnen het mbo.

Domeinen in het MBO

1. Bouw en infra
2. Afbouw, hout en onderhoud
3. Techniek en procesindustrie
4. Ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek
5. Media en vormgeving
6. Informatie en communicatietechnologie
7. Mobiliteit en voertuigen
8. Transport, scheepvaart en logistiek
9. Handel en Ondernemerschap
10. Economie en administratie
11. Veiligheid en sport
12. Uiterlijke verzorging
13. Horeca en Bakkerij
14. Toerisme en Recreatie
15. Zorg en Welzijn
16. Voedsel, natuur en leefomgeving.

Bron: www.maakwerkvanonderwijs.nl/hoe-zit-het-mbo-elkaar

Daarnaast bestaat de optie om nog geen beroepsrichting te kiezen maar naar de havo te gaan. Daarover later meer.

Decanen binnen het PCC

De keuzebegeleiding in de tweede, derde en vierde klassen ligt vooral in de handen van de schooldecanen. Zij werken daarbij nauw samen met de mentoren en andere collega's. De decanen zijn PCC Heiloo

- Dhr. M. van Huizen (072-2332780 of m.vanhuizen@pcc.nu)

PCC Bergen

- Mevr. M. Engelen (072-5813437 of m.engelen@pcc.nu)

PCC Fabritius

- Mevr. S. Out, onderbouw decaan (072-5181818 of s.out@pcc.nu)
- Dhr. M. Adrichem, bovenbouw (072-5181818 of m.adrichem@pcc.nu)

PCC Oosterhout

- Dhr. J. Heurter (072-5410333 of j.heurter@pcc.nu)

De decanen komen een aantal lesuren in de 2e, 3e en 4e klassen om met de leerlingen aan de keuze te werken. Tevens verzorgen zij een voorlichtingsavond. Zij zijn ook beschikbaar voor persoonlijke gesprekken met jou en eventueel je ouders en kunnen een beroepskeuze- interestetest afnemen.

SNUFFELSTAGE

De leerlingen van de derde klas brengen twee dagen een bezoek aan een bedrijf. Doel van het bezoek is een eerste beeld te krijgen van de wereld van arbeid en beroep. De bevindingen van dit bezoek worden verwerkt in een verslag.

LITERATUUR, WEBSITES, SOFTWARE

- PCC-methode OSB, leerjaar 2
- Lesmateriaal van het Intersectorale programma
- Digitale omgeving
- Sites van diverse Roc's, wordt in de mentorlessen gecommuniceerd.

Ook op internet is veel relevante informatie te vinden. Niet alleen op het intranet van onze eigen website www.pcc.nu, maar met name ook op de hieronder genoemde websites:

Algemeen

- pccfabritius.dedecaan.net (portal waar alle communicatie plaatsvindt mbt. LOB) (Dit wordt per volgend schooljaar een andere omgeving, nadere info volgt.)
- www.scholieren.com (infosite op allerlei terreinen)
- www.kiesmbo.nl
- www.beroepenkrant.nl (zoek naar beroep of opleiding voor jou)
- www.schoolweb.nl (met studiekeuzeprogramma en -opdrachten)
- www.werkenbijdeoverheid.nl
- www.ikzoekeenopleiding.com
- www.opleidingenberoep.nl
- www.beroepeninbeeld.nl

Regionale opleidingscentra

- www.horizoncollege.nl
- www.rockopnh.nl
- www.novacollege.nl
- www.roctop.nl
- www.regiocollege.nl
- www.clusiuscollege.nl

KIEZEN IN MAVO 2

Je kunt je opleiding vervolgen in:

- 3mavo (= theoretische leerweg)
- 3Kb (= kaderberoepsgerichte leerweg)
- 3Bb (= basisberoepsgerichte leerweg).

In het derde jaar mavo+ heb je de volgende vakken verplicht:

NE, EN, WI, NASK2, BIO, EC, TE/CKV, LO, LEVO, MA

Keuzevakken: twee uit FA, DU, GS, AK en NASK1, extra vak LO2

Bovendien krijg je het programma ITTL aangeboden. In dit programma oriënteer je je op werkzaamheden in de economie, de technologie en zorg & welzijn, zodat je in het vierde leerjaar een goede keus kunt maken voor een opleiding na het vmbo.

Opmerkingen:

- De vakken die je van de tweede klas naar de derde klas niet hebt gekozen, kun je niet meer opnieuw kiezen in je eindexamenpakket (bijv. als je FA hebt laten vallen, kun je dat vak niet meer kiezen in leerjaar 4).
- Als je na de mavo wilt doorstromen naar de havo en je denkt daarbij aan het profiel C&M, dan is het aan te raden om FA of DU in je examenpakket te kiezen. Let ook op de eisen die de verschillende profielen stellen aan je vakkenpakket. (zie verderop)
- Als je na de mavo wilt doorstromen naar de havo en je denkt daarbij aan een 'natuurprofiel', dan is het aan te raden om NASK1 in je examenpakket te kiezen.
- Als je kiest voor LO2, lees dan goed de informatie over dit vak verder op. Je zult ook een motivatiebrief moeten schrijven en je hebt een positief van de docent LO nodig.

Let op: in de derde klas is een minimumaantal leerlingen per cluster vereist.

Met een mavodiploma kan je in het mbo instromen in niveau 3 of niveau 4 of in leerjaar 4 van de havo. (onder bepaalde voorwaarden)

Als je naar 3Kb/Bb gaat, kies je een profiel.

Het PCC biedt de volgende profielen aan:

1. Bouw, wonen, interieur
2. Produceren, installeren, energie
3. Mobiliteit en transport
4. Horeca, bakkerij en recreatie
5. Zorg en welzijn
6. Economie en ondernemen

Binnen de profielen kies je modules en keuzevakken.

Buiten het PCC kun je ook de volgende modules kiezen:

1. Groen
 2. Maritiem en techniek
 3. Media, vormgeving en ICT
 4. Dienstverlening en producten
- **Met een KB diploma kun je instromen in niveau 3 of 4 in het mbo.**
- **Met een BB diploma kun je instromen in niveau 1 of 2 in het mbo.**

Keuzeprocedure

1. De mentor en de decaan geven in het eerste en tweede trimester lessen Oriëntatie op Studie en Beroep m.b.v. een eigen PCC-methode.
2. De leerlingen krijgen voorlichting over de keuzes voor het derde leerjaar.
3. De leerlingen uit de Kb/TG- en M/H-klassen leggen een beroepenmap aan. Ze brengen ook een bezoek aan Espeq.
4. In oktober en januari is er een voorlichtingsavond over de keuze.
5. In januari hebben de leerlingen een praktijk-/stagedag.
6. De leerlingen doen een beroepeninteressesettest.
7. De leerlingen brengen een oriënterend bezoek aan PCC Fabritius, PCC Oosterhout en Het Lyceum.
8. Na een eventueel gesprek met de decaan volgt de definitieve keuze.

KIEZEN IN MAVO 3

In het derde leerjaar sluit je twee vakken af die meetellen voor je eindexamen. Dit zijn de vakken CKV en MA1. (Culturele en Kunstzinnige Vorming en Maatschappijleer 1)

Bij de sectorkeuze voor klas 4 moet je rekening houden met:

- Schoolvakken; welke vind ik leuk, welke kan ik goed, welke vind ik belangrijk, welke durf ik aan, wat vinden de leraren.
- Toekomstmogelijkheden: op welke vervolgopleidingen geeft dit pakket een goede aansluiting.

In leerjaar 4 zijn er twee mogelijkheden: de mbo-route en de Havo-route

De mbo-route.

Je volgt de mbo-route en kiest een pakket voor de theoretische leerweg van het VMBO. Het mavo-diploma van PCC Fabritius heeft een aantal voordelen:

- Je hebt een betere aansluiting op je vervolgstudie op het mbo
- Je hebt een grotere kans van slagen: na het examen kun je onder bepaalde voorwaarden een vak met een onvoldoende cijfer laten vallen.
- Je krijgt een bredere algemene ontwikkeling.

In het vierde leerjaar van de mavo zijn de volgende vakken verplicht:

NE, EN, WIS, EC en LO1.

Je maakt een keuze uit de volgende profielen:

PROFIEL TECHNIEK

- Verplicht vak: Nask1
- 1 keuze maken uit FA / DU / GS / AK / Nask2 / BI / TEK / MA2
- Keuze uit ITTL, LO2 of de Havo-route

PROFIEL ECONOMIE

- Verplicht vak: Economie (maar dat heeft iedereen al verplicht)
- 2 keuzes maken uit: FA / DU / GS / AK / Nask2 / BI / TEK / MA2
- Keuze uit ITTL, LO2 of de Havo-route

PROFIEL ZORG & WELZIJN

- Verplicht vak: Biologie.
- 1 keuze maken uit FA / DU / GS / AK / Nask2 / BI / TEK / MA2
- Keuze uit ITTL, LO2 of de Havo-route

Een leerling die het economisch profiel kiest, met keuzevak bio, heeft dus 2 profielen, Economie en Zorg&welzijn.

De Havoroute

Voor leerlingen die meer in hun mars hebben is deze route wellicht interessant. Landelijk is er nog steeds geen sprake van een drempelloze overstap naar de havo. Op het PCC hanteren wij de volgende selectie voor de havo. Deze is gebaseerd op jarenlange ervaring van het begeleiden van leerlingen naar de havo waarbij ook is gekeken naar gemiddelde cijfers waarmee leerlingen zijn overgestapt. Over het algemeen kun je stellen dat een leerling gemiddeld een punt lager scoort op de havo. Een leerling die met een kleine 6 gemiddeld is geslaagd op TL, is derhalve niet erg kansrijk op de havo.

1. Ne, Wis en En moeten voldoende zijn afgerond op TL.
2. Maximaal één onvoldoende bij de overige vakken.
3. Gemiddelde van de eindcijferlijst is 6,5.
4. Positieve intake op Havo bij decaan en afdelingsleider Havo.
5. Verplichte informatieavond bijwonen op het Lyceum.
6. Duidelijk beeld wat de leerling na de havo wil (welke hbo-richting).

Als je kiest voor deze route, krijg je extra lessen Nederlands, Engels en wiskunde om je goed voor te bereiden op de havo. En dus geen ITTL of LO2 voor jou. Consequentie is wel, dat je over je andere 7 vakken moet slagen. Je kunt geen vak meer beduimen. Want de havo-route is geen eindexamenvak.

De keuzeprocedure.

- In ITTL wordt aandacht besteed aan het keuzeprocés door de docent en de decaan.
- In het eerste trimester is er een voorlichtingsavond over de keuze.
- De leerlingen bezoeken de PCC-beroepenmarkt in oktober (verplicht)
- De leerlingen bezoeken de Studie-experience in januari. (leerjaar 3 verplicht)
- De leerlingen gaan op snuffelstage in februari of maart.
- De vakdocenten geven in februari hun prognoses t.a.v. de mogelijkheden van de leerlingen m.b.t. hun vak.
- Vervolgens kun je met je ouders en met de decaan overleggen over de definitieve sector- en vakkenkeuze.
- Je geeft je keuze via het geprinte formulier in Zermelo door.
- Via de omgeving binnen Zermelo vul je je keuze in.
- Eind maart moet de keuze definitief zijn.

Let op: in de vierde klas is een minimumaantal leerlingen per cluster vereist. We vragen iedereen daarom om een reserve-keuze aan te geven.

Informatie over de vakken

De afkortingen:

NE	Nederlands
FA	Frans
DU	Duits
EN	Engels
GS	geschiedenis
AK	aardrijkskunde
EC	economie
WI	wiskunde
NASK1	natuurkunde
NASK2	scheikunde
BI	biologie
TE	tekenen
MIJ	maatschappijleer
CKV	culturele en kunstzinnige vorming
LO	lichamelijke opvoeding

INFORMATIE OVER DE VIJF KEUZEVAKKEN IN LEERJAAR 3 TL.

In leerjaar 3 kies je al een deel van je pakket: uit de vakken geschiedenis, aardrijkskunde, natuurkunde, Frans en Duits kies je er 2. Hieronder lees je meer over deze vakken om je keuze bewuster te maken. De tekst is geschreven door de vakdocenten.

GESCHIEDENIS***Waarom geschiedenis?***

Onze samenleving verandert voortdurend. Mensen veranderen de wereld om hen heen. De wereld verandert mensen. Het vak 'geschiedenis en staatsinrichting' helpt jou inzicht krijgen in die ontwikkelingen. Als jij geïnteresseerd bent in de samenleving en hoe mensen met elkaar omgaan, dan is geschiedenis een vak voor jou. Jij ontwikkelt mensenkennis en je begrijpt de wereld om je heen wat beter. Voor elk mens is dat waardevol.

Voor welke beroepen?

Eigenlijk is geschiedenis een handig vak voor iedereen die met mensen gaat werken. Door geschiedenis begrijp je mensen beter en kun je betere oplossingen voor problemen bedenken. Bij beroepen in uniform wordt veel kennis en inzicht in de samenleving verwacht. Ook van mensen die bij de gemeente, provincie of rijk werken veronderstelt men die belangstelling en kennis. In de toeristensector gaat men ervan uit, dat mensen die daar werken geïnteresseerd zijn in mensen en verschillende culturen.

Havo?

Wie na de mavo+ naar de havo wil, moet weten dat in de profielen 'Economie en Maatschappij' en 'Cultuur en Maatschappij' geschiedenis een verplicht vak is; het is niet vereist dat je het vak op de mavo hebt gevolgd. In de andere twee profielen op de havo mag je geschiedenis kiezen.

Na de havo is geschiedenis voor de pabo, diverse lerarenopleidingen (talen, economie, aardrijkskunde, ckv en geschiedenis), de journalistiek, sociale academie, kunstopleidingen, bibliotheek- en archiefwerk enz. haast onmisbaar.

Wat doen we in klas 3?

We starten met de Eerste Wereldoorlog, de opkomst van het nazisme en de

Tweede Wereldoorlog. Daarna worden twee onderwerpen behandeld: **Cultuur en mentaliteit in Nederland na 1945**. Aan de orde komen met name de rol van film, nieuwe media en popmuziek en de emancipatie van vrouwen en jongeren.

De Koude Oorlog, de machtsstrijd tussen de V.S. en de S.U., waarbij de deling van Duitsland en Europa, conflicten in China, Korea, Cuba, Vietnam en de wapenwedloop aan de orde komen. Ook zien we hoe er een einde kwam aan dit wereldwijde conflict. In de derde klas gaat geschiedenis dus vooral over de twintigste eeuw en over oorlog.

Wat gaan we in klas 4 doen?

In de vierde klas worden een aantal onderwerpen nog een keer herhaald. We kunnen dus nog dieper ingaan op de onderwerpen. Daarnaast komen er een aantal nieuwe onderwerpen bij.

Is het moeilijk?

Geschiedenis in de 3^e en 4^e klas van de MAVO lijkt heel veel op geschiedenis zoals je dat de eerste twee jaar hebt gehad. Alleen de onderwerpen zijn dus anders. We gebruiken wel een werkboek. Lukt het je om in de tweede klas een voldoende voor geschiedenis te halen? Dan is de kans groot dat dit je in de derde ook gaat lukken.

AARDRIJKSKUNDE

Waarom aardrijkskunde?

De wereld om ons heen wordt steeds ingewikkelder, maar ook steeds kleiner. Wij reizen steeds makkelijker en mensen en producten uit andere werelddelen komen naar ons toe. Ook onze eigen leefomgeving verandert. Hij wordt digitaler, vervuiler en voller. De een ziet dat als uitdaging, de ander wordt er bang van. Als je de wereld om je heen wilt snappen, nu, maar ook in de toekomst dan is aardrijkskunde het aangewezen vak om dit te bereiken. Je ontwikkelt er een blik op de wereld, waardoor je processen die om je heen plaatsvinden, beter snapt. Het is het vak dat zowel het sociale deel (mensen) als het fysische deel (natuur) samenbrengt.

Voor welke beroepen?

Voor veel beroepen is aardrijkskunde van belang. De opleidingen voor die beroepen hebben aardrijkskunde vaak als eis. Je kunt denken aan geo-informatica (het verwerken van GPS-kaarten tot bruikbare kaarten voor bijvoorbeeld bedrijven), landmeten, bouwkundige beroepen, agri-business (bijvoorbeeld bij veilingen en handel in landbouwproducten), internationale handel, ruimtelijke ordening en milieu (het (her)inrichten van de ruimte), transport/logistiek en natuurlijk toeristische beroepen. Deze beroepen kunnen zowel bij de overheid (gemeente/provincie/rijk) zijn, als bij bedrijven.

Havo?

In de meeste profielen is aardrijkskunde een keuzevak. In Economie en Maatschappij (E&M) is het een kernvak. Alle bovenstaande beroepen en de opleidingen die daarbij horen, zijn zowel op MBO als HBO niveau te volgen. Voor de PABO (basisonderwijs) en de Lerarenopleiding is aardrijkskunde onmisbaar.

Wat doen we in klas 3?

In klas 3 komen drie grote onderwerpen aan bod:

- **Arm en rijk**
Hierin bestuderen we de ontwikkeling van gebieden in de wereld en borduren we voort op wat je hierover in klas 2 hebt geleerd. Nederland, de V.S. en Nigeria zijn de gebieden waar we ons in gaan verdiepen en waarvan we de verschillen gaan bekijken.
- **Bronnen van energie**
- Hierin bestuderen we waar onze energie vandaan komt. De volgende punten komen hierbij aan bod: schone- en vieze energiebronnen, klimaatverandering en de effecten op ons en we gaan kijken hoe elektriciteitscentrales en kerncentrales werken. Nederland, Frankrijk en Brazilië zijn de landen waar we ons vooral op richten.
- **Grenzen en identiteit**
Niets is zo in het nieuws als identiteit en nationaliteit. Bestaat er een Nederlandse identiteit? Kun je je bewoner van een provincie voelen? Spelen deze gevoelens in alle landen even sterk? We richten ons vooral op Nederland, België en Rusland. Verder gaan we uitgebreid in op migratie en vluchtelingenstromen. Hier werken we ook aan meningsvorming.

Wat doen we in klas 4?

Net als in klas 3 komen er drie grote onderwerpen aan bod.

- **Weer en klimaat**
Deze onderwerpen ken je nog van klas 1 en komen nu weer aan de orde. Natuurlijk gaan we nu wel wat dieper op de stof in. Ook onderwerpen als extreem weer (tornado's en orkanen) en effecten op de landbouw komen nu aan bod. Nederland, Spanje en de V.S. zijn de landen die we verder onderzoeken.
- **Bevolking en ruimte**
Bevolking is als onderwerp in de onderbouw aan de orde geweest. In klas 4 richten we ons op drie landen met een steeds schevere bevolkings spreiding en opbouw. Nederland, Duitsland en China ervaren de problemen hiervan. Wat moet een land doen, als de bevolking steeds ouder wordt. Hoe los je een mannenoverschot op?
- **Water**
Dit natte onderwerp wordt in al z'n aspecten behandeld. Van neerslag tot waterverbruik. Van vervuiling tot oplossingen voor zuiniger waterverbruik. Nederland, China en het Midden-Oosten, dus landen met of een tekort of een overschot aan water worden onderzocht.

Centraal Examen

Het centraal examen bestaat uit de drie onderwerpen die we dit jaar behandelen. Niets meer. Duidelijk en overzichtelijk. Iedereen die gewoon normaal z'n werk doet en oplet in de les, is in staat een ruime voldoende te scoren. Iedereen met een MAVO-advies moet dit vak dus zonder probleem kunnen halen. Ook leerlingen met dyslexie.

NATUUR- EN SCHEIKUNDE 1

NaSk-1 gaat over het begrijpen van verschijnselen uit het dagelijks leven. Het leuke van NaSk-1 is dat je het overal om je heen ervaart. Als je aan het skiën bent, als je aan het frituren bent, als je in de disco staat en zelfs als je op de WC zit!

Je leert de wereld om je heen begrijpen en je kan na leerjaar 3/4 bijvoorbeeld op de volgende vragen antwoord geven:

- Kun je een vrije val van 20 meter overleven?
- Hoe kan een elektrische stroom brand veroorzaken?
- Kun je vijf auto's aan iemand zijn haar hangen?
- Waarom kunnen oude mensen (hoge) geluiden slechter horen dan jonge mensen?
- Is de straling van je telefoon gevaarlijk voor je?
- Hoe kun je energie opwekken en besparen?

Je leert bij NaSk-1 zowel theoretisch als praktisch. We doen veel proefjes om te onderzoeken/bewijzen of de theorie ook daadwerkelijk klopt met de praktijk. Je bent hier dus bezig met wetenschappelijk onderzoek!

In leerjaar 3 krijgen jullie drie uur in de week NaSk-1 en zijn wij vooral bezig met het herhalen van de stof die jullie hebben behandeld bij NST.

In leerjaar 4 krijgen jullie vier lessen in de week NaSk-1. Er worden dan ook nieuwe onderwerpen behandeld waaronder bijvoorbeeld straling. Ook gaan we veel verder in op krachten, elektriciteit en energie.

Wanneer NaSk-1 kiezen?

- Voor veel technische studies op MBO en HBO is NaSk-1 verplicht/gewenst.
- Voor steeds meer opleidingen in de zorg is NaSk-1 ook erg handig omdat in het ziekenhuis steeds meer elektrische apparatuur wordt gebruikt. Ook als verpleegkundige krijg je daar veel mee te maken. Je kunt hierbij ook denken aan apparatuur om mensen te behandelen of om kankerpatiënten te bestralen.

Natuurlijk geldt er voor alle beroepen in de techniek, dat er een groot tekort aan is en dat je er een prima boterham mee kunt verdienen.

NaSk-1 is goed te doen maar het is ontzettend belangrijk dat je je huiswerk maakt en veel oefent. Doe je dat niet, dan worden het twee moeizame jaren, is de ervaring. Dat is zonde want het is een ontzettend leuk vak.

Deutsch macht Spaß!

De redenen om voor Duits te kiezen zijn legio. In totaal zijn er in Europa zo'n 100 miljoen mensen die Duits als moedertaal spreken. Daarmee is Duits de meest gesproken taal in Europa (Na Russisch. Eerlijk is eerlijk). Niet alleen in Duitsland spreekt men Duits, maar ook in Oostenrijk, Zwitserland en Noord-Italië, het kleine Liechtenstein en in Luxemburg. Zelfs in België is Duits de moedertaal van enkele tienduizenden Belgen.

Misschien had je er nooit bij stilgestaan, maar Duits is voor ons Nederlanders eigenlijk een makkie. Zonder één les Duits weet je al wat "Ich wohne in Alkmaar" of "ich bin vierzehn Jahre alt" betekent. Veel woorden lijken op het Nederlands.

Je kunt natuurlijk doen alsof Duits en Duitsland ver weg is. Maar je leeft in Europa, een werelddeel waar samenwerking en wederzijdse belangen nog altijd erg belangrijk zijn. Alle mogelijke nationaliteiten hebben dagelijks met elkaar te maken. In dit moderne Europa zonder grenzen doen wij als Nederlanders zaken met allerlei landen, maar het meeste met Duitsland. Daar verdienen we in Nederland een groot deel van onze boterham mee! Ooit heb je iets met Duitsland of Duitsers te maken. Geen wonder, Duitsland is een enorm land, met een grote economie. In veel bedrijven zitten ze dan ook te springen om personeel dat goed Duits spreekt. In onze directe omgeving is in de horeca bijvoorbeeld kennis van Duits een belangrijke pré! Denk daarbij aan de slogan "Englisch ist ein Muß, Deutsch ein Plus!".

In ieder geval kunnen we stellen dat op onze school iedereen minstens twee jaar Duits krijgt en zo serieus kennis maakt met deze vreemde taal, met Duitsland en met zijn cultuur. Heb je Duits voor een vervolgopleiding of beroep niet nodig, dan heb je in die twee jaar toch een mooie basis van de taal gehad waarmee je je later naar eigen behoefte verder in de taal kunt bekwamen, mocht dat toch nodig blijken.

Wat doen we in klas 3?

In klas 3 heb je drie uur Duits in de week, en werken we vanuit de methode Neue Kontakte, de voortzetting van het boek waar je in klas 2 ook mee hebt gewerkt. De nadruk in het onderwijs ligt op de communicatieve vaardigheden. De onderwerpen vanuit de methode zijn daar uitermate geschikt voor. Aansluitend op de methode zijn er ook video- en internetlessen.

In de derde klas maak je drie PTA's, schoolexamens, die ook meetellen indien je Duits kiest als examenvak.

Wat gaan we in klas 4 doen?

In de vierde klas werken we meer modulair; na een periode van training sluiten we dat af met een schoolexamen. Dit is ook bedoeld als voorbereiding op de manier van werken op het MBO.

De schoolexamens zijn ingericht op de taalhandelingen:

- *Schrijfvaardigheid.* Je traint in een periode van ongeveer 8 weken intensief het schrijven van een persoonlijke en zakelijke brief.
- *Spreekvaardigheid.* Na een tweede periode van ongeveer 8 weken van training leg je aan de hand van een aantal in de les voorbereide teksten een mondeling examen af.
- *Kijk-luistervaardigheid.* Het laatste schoolexamen gaat over kijk- en luisteren. Je traint weer intensief en maakt twee toetsen voor een cijfer.

Tenslotte bereid je je voor op het centraal examen Duits.

Havo?

Wie na de mavo+ naar de havo wil, heeft voor het profiel C&M verplicht een tweede taal nodig naast het Engels. In de andere drie profielen mag je Duits kiezen; in het profiel E&M is het erg handig om een extra taal te kiezen als je je wilt richten op de internationale handel en/of economie. Kortom: Duits is een vak wat met normale inzet en werkhouding prima te volgen is. Mocht er twijfel zijn over de haalbaarheid of heb je specifieke vragen over het vak; stap naar je docent!

FRANS Restez calme et parlez français!

Waarom Frans?

Frans kies je natuurlijk om die ene leuke jongen of meid op de camping te kunnen versieren in *la langue d'amour!* Want wie wil dat nou niet? Mocht het toch niet lukken met die ene *beau mec* of *jolie fille* dan kun je tenminste bij de bakker nog in vloeiend Frans een overheerlijke *croissant* of *pain au chocolat* bestellen om je liefdesverdriet weg te eten. Heb je nu helemaal de smaak te pakken van het Frans, dan zijn er genoeg beroepen waar je wat kunt met deze prachtige taal. Bovendien wordt het over de gehele wereld gesproken en is een woordje Frans dus nooit weg.

Voor welke beroepen?

In Nederland is veel vraag naar mensen met kennis van het Frans, omdat er weinig mensen zijn die deze taal beheersen, terwijl wij als land wel veel handel drijven met Franstalige landen. Je kunt hierbij denken aan beroepen in de handel en economie, maar Frans wordt ook veel gebruikt in de volgende sectoren:

- Toerisme en horeca
- Mode en verzorging
- Luchtvaart (bijvoorbeeld KLM-Air France)
- Techniek (denk aan computertechnologie, auto-industrie)
- Maatschappelijke sector (denk hierbij aan de vele immigranten in ons land die vaak goed Frans spreken)
- Kunstwereld (denk aan musea, boekwinkels, uitgeverijen)
- Europese organisaties (zoals de EU, Verenigde Naties, NAVO)

Tot slot kun je natuurlijk ook werken in de vertaalwereld of aan de slag als docent Frans!

Havo?

Wie na de mavo+ naar de havo wil, heeft voor het profiel C&M verplicht een tweede taal nodig naast het Engels. In de andere drie profielen mag je Frans kiezen; in het profiel E&M is het erg handig om een extra taal te kiezen als je je wilt richten op de internationale handel en/of economie.

Wat doen we in klas 3?

In klas 3 bouwen we voort op de kennis uit de onderbouw en richten we ons vooral op de woordenschat uitbreiden en het verbeteren van de vaardigheden lezen, luisteren, spreken en schrijven. Dit doen we niet alleen maar uit het boek,, maar ook door films te kijken, verhalen te lezen en met elkaar te kletsen in het Frans.

Wat gaan we doen in klas 4?

In de vierde klas werken we naar de schoolexamens toe. We trainen in een periode van ongeveer 8 weken de vaardigheden. Wat de mondelinge taalvaardigheid betreft, gaan e in klas 4 naar Lille om de puntjes op de i te zetten, want waar leer je nu beter Frans spreken dan in Frankrijk zelf. Daarnaast staat dit jaar natuurlijk in het teken van de voorbereidingen op het CE, dat bij Frans uit leesvaardigheid bestaat.

Informatie over de overige vakken.

NEDERLANDS

In de vierde klas van de mavo krijg je vier uur per week Nederlands. De volgende onderdelen komen aan de orde:

1. Leesvaardigheid (tekstverklaring): je moet over bepaalde teksten vragen leren beantwoorden die te maken hebben met de opbouw, het schrijfdoel, de doelgroep en de inhoud.
2. Samenvatten: je moet een tekst van vele honderden woorden kunnen samenvatten.
3. Schrijfvaardigheid: we besteden aandacht aan allerlei functionele teksten zoals: een persoonlijke en zakelijke brief (w.o. een sollicitatiebrief), een verslag, een ingezonden brief, een enquête, memo, formulier, aankondiging, enz.
3. Fictie: je stelt in de loop van het derde en vierde leerjaar een fictiedossier samen aan de hand van een aantal boeken en een speelfilm. Over het fictiedossier spreek je in de vorm van een dialoog met je docent.
4. Idioom: je besteedt veel tijd aan het uitbreiden van je woordenschat.
5. Ter ondersteuning van alle reeds genoemde onderdelen besteden we in het vierde jaar ook de nodige aandacht aan grammatica, spelling en idioom.

ENGELS

In de vierde klas heb je drie uur per week Engels. In de lessen wordt aandacht besteed aan de voorbereiding op het schoolonderzoek en het centraal schriftelijk examen:

1. Leesvaardigheid: De examenkandidaat toont met dit dossier aan een of meer boeken en /of korte verhalen naar behoren gelezen te hebben. Van de gelezen tekst(en) zit een verslag in het Fictiedossier met een samenvatting van de inhoud en persoonlijk commentaar op de tekst, waarin de kandidaat vermeldt wat de tekst het lezen waard maakte.
2. Schrijfvaardigheid: Het schoolonderzoek over de schrijfvaardigheid houdt in dat een Engelse brief/email wordt geschreven. Verder schrijft de kandidaat (alleen of met een medekandidaat) een artikel aan de hand van een thema/stelling gelinkt aan de Engelse Taal en Cultuur. Deze worden gekozen in overleg met de docent. De kandidaat werkt minimaal een lesuur per week aan het artikel en aan het brief schrijven.
3. Spreekvaardigheid: Deze wordt getoetst op het mondeling schoolonderzoek. Tijdens dat schoolonderzoek wordt een gesprek van 10 a 15 minuten gevoerd over het artikel(zie 2) en fictiedossier (zie 1) en een nieuw artikel dat 20 minuten voor aanvang gelezen dient te worden. Dit nieuwe artikel heeft wederom een link met de Engelse Taal en of Cultuur. Deze vaardigheden worden ook tijdens de lessen geoefend.
4. Luistervaardigheid: hiervoor zijn de kijkluistertoetsen. Je kijkt en luistert naar enkele gesprekken of fragmenten van een onderwerp gelinkt aan de Engelse Taal en Cultuur. Voor je heb je een vragenlijst. Tijdens de onderbreking van het gesprek heb je de gelegenheid om meerkeuzevragen over het beeld/audio te beantwoorden. Ook dit onderdeel oefen je verschillende keren in de les.

5. De laatste toets is een verkapte vorm van het Centraal Examen leesvaardigheid. Leerlingen diene tussen de 15 a 20 vragen te beantwoorden. Variërend van meerkeuze, open en waar of niet waar vragen.
6. Na het laatste schoolonderzoek is het eindelijk zover; het schriftelijk examen. Dit examen bevat het onderdeel tekstbegrip. Je moet van en aantal teksten vragen beantwoorden, waarvan 2/3 meerkeuzevragen en 1/3 open vragen. Gedurende het hele schooljaar krijg je les in tekstbegrip. Het is voor jullie een belangrijk onderdeel want het schriftelijk examen bepaalt voor 50% het eindcijfer.

Het spreekt vanzelf dat voor iedereen een goede kennis van de Engelse taal nuttig is. Dit zowel misschien voor je toekomstige beroep als voor gebruik tijdens vakanties in het buitenland. Iedere taal die je leert spreken en verstaand biedt je extra mogelijkheden om in contact te treden met mensen uit andere landen en culturen.

Veel succes ermee!

WISKUNDE

Sinds de invoering van de basisvorming is vmbo-wiskunde veel meer gericht op het gebruik van de wiskunde in de maatschappij.

Veel vraagstukken komen dan ook voort uit de wiskunde van het dagelijks leven.

Je moet goed kunnen lezen, rekenen en redeneren.

Vmbo-wiskunde omvat de volgende onderdelen:

1. algebra: het kunnen werken met tabellen, grafieken en formules
2. rekenen
3. meetkunde: zowel vlakke meetkunde als ruimtemeetkunde
4. informatieverwerking: tekenen en interpreteren van diagrammen, tabellen, grafen en intuïtief kansbegrip
5. Bij de lesmethode hoort een geïntegreerd gebruik van de computer.
6. Oefenopgaven, applets, Teletop, VU-grafiek en VU-statistiek.

Wiskunde is een vak dat je bij een heleboel vakken en vervolgoopleidingen goed kunt gebruiken.

NATUUR- EN SCHEIKUNDE 2

Wat kun je verwachten in de scheikundelessen?

Het NaSk2-programma heeft vooral in de derde klas veel aandacht voor de scheikunde in het dagelijks leven. Onderwerpen als leidingwater, voedsel, cosmetica en het verbranden en onderzoeken van stoffen komen hierbij aan bod. In de vierde klas gaan we dieper in op de onderwerpen die in de derde klas behandeld zijn. Naast theorie is het doen van proeven (practicum) een belangrijk en leuk onderdeel van de scheikunde.

Bij het bespreken van actuele problemen als energie en milieu wordt nog meer duidelijk welke belangrijke rol scheikunde tegenwoordig inneemt in onze maatschappij. We proberen in de lessen duidelijk te maken dat jouw dagelijkse leven veel meer te maken heeft met scheikunde dan jij denkt!

Scheikunde is dan ook van belang voor je algemene ontwikkeling en vormt daarnaast een goede basis voor vervolgoopleidingen zoals havo of laboratoriumschool.

Scheikunde speelt echter bij nog veel meer vervolgoopleidingen/beroepen een belangrijke rol (brandweerman, kapper en apothekersassistente). Verder is een scheikundige basis in de verpleging ook handig.

Het eindexamenprogramma scheikunde bestaat uit de volgende onderwerpen:

- Scheikunde in het dagelijkse leven;
- Reacties;
- Chemische industrie en productieprocessen;
- Molecuul- en atoomtheorie;
- Rekenen aan reacties;
- Zuren en basen;
- Aardolie en producten daarvan; kunststoffen
- Zouten

Naast de theorie is ook het schrijven van verslagen en een praktisch schoolexamen (practicum) onderdeel van het PTA en deze tellen dus mee voor je schoolexamencijfer.

Scheikunde is dus een zeer afwisselend vak door de onderwerpen en de combinatie van theorie en praktijk. Dit vind je vast leuk en het stimuleert je tot nadenken over alledaagse dingen. Succes bij je keuze!

BIOLOGIE

Biologie is enerzijds een uitstekend stuk algemene ontwikkeling: het is zinvol om thuis te zijn in je eigen lichaam en het een en ander af te weten van de planten en dieren om ons heen. Anderzijds is het een basisvak voor allerlei medische, biologische en agrarische opleidingen.

In de brugklas krijg je drie uur biologie in combinatie met het vak verzorging. Op veel punten overlappen beide vakken elkaar.

In de tweede klas krijg je twee uur biologie/verzorging. In de derde klas krijg je twee uur biologie en in klas vier, vier uur.

In de derde en vierde klas wordt een aantal onderwerpen uit de voorgaande leerjaren herhaald; op sommige onderdelen wordt nog wat dieper ingegaan en ook komen er een aantal nieuwe onderwerpen bij. Dat betekent al met al een zeer uitgebreid en interessant examenprogramma in de mavo.

In de klassen 1 en 2 worden meestal overhoringen en proefwerken gegeven als een bepaald onderwerp behandeld is. In klas 3 en in klas 4 gaat dit echter met een aantal onderwerpen tegelijk en moet je zelfstandig grote stukken stof kunnen verwerken.

In de derde en de vierde klas gaat het er ook om dat je inzicht krijgt in biologische processen en dat je verbanden kunt leggen. Tevens moet je tekeningen, diagrammen, grafieken en schema's kunnen maken en moet je een proef kunnen opstellen en uitwerken. Je maakt verslagen en werkstukken en werkt met een microscoop, doet metingen en werkt met computersimulaties. Je bent bezig met wetenschap.

Biologie is dus een heel leuk en afwisselend vak.

ECONOMIE

Belang van het vak economie voor jouw toekomst

Nu en in de toekomst heb je als consument profijt van het vak economie. Of het nu gaat om kopen, sparen, verzekeren, of budgetteren, economische kennis en vaardigheden zijn daarbij onmisbaar.

Ook als je gaat werken is economie van belang. Je leert hoe een loonstrook in elkaar zit en hoe de belasting wordt berekend en wie er recht heeft op een sociale uitkering.

Maatschappelijke problemen zoals milieu en de tegenstelling tussen arm en rijk vragen om oplossingen. Kennis van economische begrippen en statistieken in de krant, op radio, tv en internet maakt deze informatie voor jou veel duidelijker.

Het vak economie vormt een basis voor economische vervolgoopleidingen in het mbo of als je doorstroomt naar de havo.

De *lesstof* van het vak economie in de bovenbouw wordt in een viertal domeinen behandeld.

Consument en consumptie

- kopen en betalen
- sparen en lenen
- consument en recht
- inkomen en rondkomen
- risico en verzekeren
- huren of kopen

Productie en arbeid

- productie
- omzet, kosten en winst
- werknemers en werkgevers
- werk en werkloosheid
- leren en werken

Economie en maatschappij

- economie internationaal
- ontwikkelingslanden
- economie en milieu
- overheid en sociale zekerheid

Verrijking

- het huishoudboekje van de overheid
- inkomensverschillen en herverdeling
- inflatie en prijscompensatie

TEKENEN (KUNSTVAKKEN 2)

Als je voor het vak tekenen kiest, krijg je te maken met een *praktisch* gedeelte en een *theoretisch* gedeelte.

praktisch

In de derde klas heb je de basisvorming voor het vak tekenen afgesloten. In de vierde klas kun je voor Kunstvakken 2 kiezen en zul je gedurende het hele jaar zowel praktische opdrachten als theoretische opdrachten maken die gelden als SE (schoolexamen).

De praktische opdrachten zijn naar de aanschouwing (dus wat zie je) naar de eigen fantasie (wat kun je verzinnen) en een opdracht met een gebruiksdoel (zoals een ontwerp van een verpakking of een affiche).

Je moet in je werk laten zien dat je om kunt gaan met het materiaal, dat je originele oplossingen kunt bedenken en dat je je een mening kunt vormen over je eigen werk en dat van anderen. Per week werk je 2,5 à 3 uur aan deze opdrachten. Je krijgt daarbij begeleiding en je houdt zelf een werkverslag bij, dat aan het eind van de periode wordt beoordeeld. Je moet het dan samen met het werk inleveren. De laatste schoolperiode werk je aan je Centraal Praktisch Examen. Hiermee sluit je het praktische examen af.

Het **theoretische** gedeelte krijg je in 1 à 1,5 uur per week. Het is de bedoeling dat alle theorie zoveel mogelijk wordt gecombineerd met de praktische opdrachten. Zo leer je meer over beeldende begrippen zoals licht, kleur, textuur, compositie en verschillende vormen van perspectief. Alles wat je leert, wordt tijdens het centrale examen schriftelijk getoetst. Je krijgt ook lessen over de geschiedenis van de kunst.

Als je creatief bent en je wilt graag naar het Media College of de opleiding voor Mode en Kleding, dan is dit misschien een goede keuze voor jou.

KV1 en CKV (CULTURELE EN KUNSTZINNIGE VORMING)

In het derde leerjaar volgen alle leerlingen CKV.

Het is een verplicht examenvak dat door alle leerlingen naar behoren moet zijn afgesloten, om in het vierde leerjaar examen te kunnen doen.

In dit vak maken leerlingen kennis met allerlei facetten van hun eigen culturele wereld, maar ook met andere kunstuitingen uit diverse disciplines zoals theater, dans, muziek en beeldende kunst. De leerlingen leggen hun ervaringen vast in een werkstuk (tekst of op beeld). Creatieve- en praktijkopdrachten worden beoordeeld met een cijfer voor KV1, CKV-opdrachten met een O/V of G.

MAATSCHAPPIJLEER 1 EN 2

Maatschappijleer I, in klas 3

Alle leerlingen volgen in klas 3 gemiddeld 100 minuten per week maatschappijleer. De cijfers die je voor de verschillende toetsen behaalt, vormen samen het cijfer van het Schoolexamen.

Er is voor Maatschappijleer I geen landelijk Centraal Examen. Het schoolexamencijfer is daarom meteen het eindexamencijfer. We willen je de kans geven om minstens een zeven te halen. Wie dat niet meteen haalt, is verplicht tegen het einde van de derde klas Herexamen te doen.

Het programma

Er worden zeven thema's behandeld. De thema's zijn:

- Wat is maatschappijleer? Belangen; normen en waarden; uitgaan en zinloos geweld; oorzaken; oplossingen.
- Massamedia: radio, t.v., internet; kranten en tijdschriften; nieuws; soaps; reclame; fatsoen in de media; macht van de media.
- Criminaliteit: waarom; arrestatie; proces; vonnis; straffen; drugs.
- Politiek en beleid I: macht; beslissen; regels; verkiezingen.
- Politiek en beleid II: stromingen; partijen; bestuur; volksvertegenwoordiging; gemeente; Europa.
- De multiculturele samenleving: migreren; integreren; successen en problemen; islam en christendom.
- Alcohol en drugs, i.s.m. biologie en levo: roken, alcohol, wiet, cocaïne en heroïne; motieven, problemen voor gebruikers, lichamelijke en geestelijke effecten op korte en lange termijn voor gebruikers en samenleving.

Maatschappijleer II, in klas 4

In klas vier kun je kiezen voor maatschappijleer II. Je doet dan èn Schoolexamen èn Centraal Examen. Je volgt het net als elk examenvak in klas 4 gedurende 200 minuten per week.

Voor wie?

Ieder van jullie gaat actief deelnemen aan het maatschappelijke leven.

Inzicht in de maatschappij is daarom belangrijk.

In bepaalde beroepssectoren vindt de overheid Maatschappijleer II van extra groot belang. Voor de sector Zorg en Welzijn is maatschappijleer II een profielvak.

Maatschappijleer II helpt, als je kiest voor werken:

- bij gemeente, provincie of rijk
- uniformdiensten bij politie, marechaussee of leger, beveiliging
- in de arbeidsbemiddeling bij bijvoorbeeld uitzendbureaus, sociale dienst, uitkeringsinstanties
- bij radio, tv, krant enz.
- in de welzijnssector zoals buurt- en clubhuiswerk, jongerenwerk, opvang asielzoekers, maatschappelijk werk, reclassering
- de zorg, verpleging.

Het programma

Het programma bevat vijf thema's en training voor de bestudering van een maatschappelijk vraagstuk.

De thema's zijn:

- 'Werk en inkomen', een oriëntatie op de arbeidsmarkt, de arbeidsverhoudingen en de rol van de overheid.
- 'Massamedia', over de wereld van de media en manieren van beïnvloeding.
- 'Een multiculturele samenleving', over de mogelijkheden en moeilijkheden van onze multiculturele samenleving.
- 'Politiek', over de praktijk van de Nederlandse parlementaire democratie.
- 'Criminaliteit', over wetgeving, rechtspraak en misdaadbestrijding.

De laatste twee thema's en een analyse van een maatschappelijk vraagstuk vormen de stof voor het Centraal Eindexamen.

Uitdaging

Je hebt in de derde klas al kennis gemaakt met Maatschappijleer 1. In klas 4 is gaan we met Maatschappijleer 2 wat dieper in op de onderwerpen van Maatschappijleer 1. Er wordt van je verwacht dat je regelmatig naar het journaal luistert en/of een dagblad leest. Het is een uitdaging voor leerling met belangstelling voor mensen en een kritische blik naar de samenleving.

LICHAMELIJKE OPVOEDING 1

In het derde leerjaar wordt begonnen met de examenonderdelen volgens het PTA. De leerlingen krijgen praktijkopdrachten en theoretische opdrachten tijdens de les. **motorische vaardigheden**

- Spel;
- Turnen;
- Atletiek;
- Bewegen en muziek;
- Zelfverdediging.

algemeen

- Mogelijkheden van sportdeelname in de eigen omgeving noemen en beschrijven;
- Kennis over en kunnen verwoorden van:
 - het belang van sport en bewegen;
 - de spelregels van de behandelende spelen;
 - elementaire trainingsleer;
 - beroepsmogelijkheden in de sport;
 - mogelijkheden tot vrijwilligerswerk in de sport;
 - de organisatievormen van sport in Nederland.

De onderdelen moeten voldoende of goed worden afgesloten. Dit moet voor iedere leerling haalbaar zijn. Bij blessures wordt op andere wijze afgesloten.

LICHAMELIJKE OPVOEDING 2: BEWEGEN & SPORT ALS EXAMENVAK

Wil je straks naar een opleiding voor sport en bewegen? Of wil je later een beroep waarin leidinggeven belangrijk is?

Ga je misschien werken in de gezondheidszorg of het welzijnswerk, bijvoorbeeld als activiteiten-begeleider, verpleegkundige, spelbegeleider of inrichtingswerker?

Is de politie iets voor jou? Of het leger?

Of denk je erover om onderwijsassistent te worden? Lijkt het je interessant om later - of nu al - als vrijwilliger in de sport-vereniging aan de slag te gaan?

Bijvoorbeeld als jeugdtrainer, begeleider of scheidsrechter?

Of vind je het gewoon erg leuk om bezig te zijn met sport en alles wat daarmee te maken en zou je je er best wat meer in willen verdiepen?

Dan zou het kiezen van LO als examenvak best bij je passen!

Wat moet je kunnen?

Moet je een goede sporter zijn om het keuze-examenvak Lichamelijke Opvoeding 2 te kunnen doen? Nee, dat hoeft helemaal niet. Gewoon redelijk mee kunnen doen met gym is genoeg. Vraag aan je leraar of hij/zij vindt dat je voldoende in je mars hebt. Het is natuurlijk wel belangrijk dat je echt geïnteresseerd bent in sport en/of bewegen en vooral ook in de achtergronden ervan. Je moet het in elk geval leuk vinden om leiding te geven in sport en bewegen. Dit is nodig om taken als coach, instructeur, observator of organisator te kunnen uitvoeren.

Het programma in het kort

Als je in klas 3 en 4 mavo kiest voor LO2 als examenvak dan zul je ontdekken dat het gaat om drie onderdelen:

- Bewegen
- bewegen & regelen
- Bewegen, gezondheid & samenleving

Het verschil met het gewone LO-programma is dat je in LO2 op deze onderwerpen veel dieper ingaat.

- Bij *'bewegen'* gaat het om je vaardigheid in spelen, turnactiviteiten, dansvormen, atletiekonderdelen, keuzeactiviteiten en een zelfverdedigingsonderdeel.
- Bij *'bewegen & regelen'* draait het om het leren vervullen van taken als scheidsrechter, coach en toernooi- of wedstrijdorganisator. Je moet bewegingssituaties op gang brengen, op gang houden, bewaken, beoordelen en organiseren.
- Bij *'bewegen, gezondheid & samenleving'* doe je achtergrondkennis op over sport en bewegen. Bijvoorbeeld over de relatie tussen bewegen en gezondheid, over het opzetten van een trainingsprogramma en over het verbeteren van je eigen fitheid. Daarbij komt kennis over eerste hulp bij sportongelukken. En je moet een stageopdracht gaan uitvoeren, bijvoorbeeld binnen je eigen sportvereniging. LO2 is een echt examenprogramma. Je krijgt er dus een cijfer voor dat meetelt op je examenlijst.

Hoeveel tijd?

Voor het uitvoeren van al deze activiteiten zijn in de lessentabel 200 uren (van 50 minuten) beschikbaar. Dat komt neer op 1 uur LO2 per week in het derde jaar en 4 uur per week in het vierde jaar.

Voor alle duidelijkheid: dit komt bovenop de tijd die je al aan de ‘gewone’ Lichamelijke Opvoeding besteedt. Van de lessen voor LO2 is bijna alle tijd voor de praktijk in de zaal gereserveerd. Ongeveer 20 uur krijg je voor het uitvoeren van de stageopdracht. Zoals je ziet, je krijgt het niet cadeau in LO2. Maar je had al begrepen....sport vraagt nu eenmaal actieve mensen!

ITTL InformatieTechnologie TL

Je leert competenties en vaardigheden die nodig zijn, als je een baan wilt in de economie, technologie en/of zorg & welzijn.

Door middel van veel praktisch gerichte oriënteer je je op de verschillende domeinen in het MBO. Je leert ontdekken of jij de competenties bezit, die jou geschikt maken voor een bepaalde richting.

De oriëntatie op studie en beroep is een logisch onderdeel van dit programma. We hopen dat je door het volgen van D&P uiteindelijk een goede keus kunt maken voor een opleiding in het mbo.

MOGELIJKHEDEN NA DE MAVO

Na de mavo kun je voor de volgende soorten onderwijs kiezen.

- Havo;
- Middelbaar beroepsonderwijs - bol (bol = beroepsopleidende leerweg, d.w.z. 5 dagen naar school + stages);
- Middelbaar beroepsonderwijs - bbl (bbl = beroepsbegeleidende leerweg, d.w.z. werken + leren).

De opleidingen worden op vier niveaus aangeboden, waarvan niveau 2, 3, 4 voor vmbo- leerlingen toegankelijk zijn.

- Niveau 2 - basisberoepsopleiding. Duur: 2 - 3 jaar (BB-leerlingen)
- Niveau 3 - vakopleiding. Duur: 2 - 4 jaar (KB-leerlingen)
- Niveau 4 - middenkaderopleiding. Duur: 3 - 4 jaar (KB en TL leerlingen)

Globaal gelden de volgende toelatingseisen:

Voor havo; een TL-diploma. Voor verdere informatie over de intake kunt u contact opnemen met de decaan van de bovenbouw, de heer Adrichem.

Opleiding (havo-profielen):	Eisen	Wensen
Cultuur en maatschappij	FA of DU	GS AK of TE
Economie en maatschappij	WI/EC	GS AK MA 2
Natuur en gezondheid	WI/NASK1/NASK2	BI
Natuur en techniek	WIB/NASK1/NASK2	

- Voor mbo, niveau 3 of 4: een TL-diploma. Overigens kan met een KB-diploma ook al vaak voor niveau 4 gekozen worden.

HET DECAANAAT IN 4 MAVO

De decanen gaan ervan uit dat jullie steeds meer zelf zullen moeten werken aan de keuze voor de toekomst. Jouw ouders en decanen kunnen niet veel meer doen dan je begeleiden en stimuleren.

Er wordt nog een gemeenschappelijke activiteit georganiseerd, namelijk de zgn. leerlingbezoekdag op het mbo, waar je door middel van een paar proeflessen kennis maakt met een door jouw gekozen afdeling .

Wat moet je zelf doen als je in 4mavo zit?

- Bezoeken voorlichtingsdagen en open dagen. Indien nodig mag je na overleg met de decaan en afdelingsleider een open dag of meeloopdag bezoeken tijdens schooluren.
- Publicaties en foldermateriaal aanvragen bij vervolgopleiding en/of ophalen bij de decaan.
- Bijwonen van de leerlingbezoekdag in november 2020.
- Volgen van oriëntatiedagen of meeloopdagen aan het mbo.
- Aanmelden: voor 1 april 2021!
- Bezoek afleggen aan de Studie Experience in januari 2021.
- Eventueel een interesstetst maken.
- Bijwonen van de PCC-beroepenmarkt in oktober 2020.

NB: Aanmeldingsformulier downloaden/opsturen is jouw eigen verantwoordelijkheid!

Mocht je nog vragen hebben of een gesprek willen dan kun je terecht bij de decaan. Ook je ouders kunnen er uiteraard bij betrokken worden. Je moet wel zelf het initiatief nemen tot een gesprek!

Op de laatste pagina hebben we nog een overzicht geplaatst waarop te zien is welke vakken voor een eventuele doorstroom naar havo handig zijn om te kiezen in leerjaar 3.

We hopen u zo voldoende geïnformeerd te hebben en wensen u en uw zoon of dochter alvast heel veel succes bij het maken van deze keuzes!

Overzicht vakkencombinaties richting havo-4.

In deze tabel zie je welke vakkencombinaties in 3 mavo al van invloed zijn op een eventuele instroom in havo-4.

Combi	C&M	E&M	N&G	N&T
Fa Du	+	+	-	-
Fa Gs	+	+	-	-
Fa Ak	+	+	-	-
Fa Na	+	+	+	-
Du Gs	+	+	-	-
Du Ak	+	+	-	-
Du Na	+	+	+	-
Gs Na	-	+	+	-
Gs Ak	-	+	-	-
Ak Na	-	+	+	-

+: in havo4 kun je dit profiel kiezen

-: in havo4 kun je dit profiel niet kiezen

C&M : Cultuur en Maatschappij.

E&M : Economie en Maatschappij (meest gekozen profiel door TL'ers).

N&G : Natuur en Gezondheid.

Profiel NT (natuur en Techniek) kan niet worden gekozen, omdat er op TL geen wiskunde B wordt gegeven.